

A római császárkor

?

*Nagyszombat
utcai
katonai
amfiteátrum
(2. sz.)*

9.B

2024.
dec. 5.

1. Róma városa a császárkor hajnalán

Év	Ian Morris (2010)	G. Modelski (2003)	T. Chandler (1987)
1	1 000 000	800 000	
100		1 000 000	450 000
180			600 000
200	800 000	1 200 000	
280			500 000
300		1 000 000	
400	500 000	800 000	

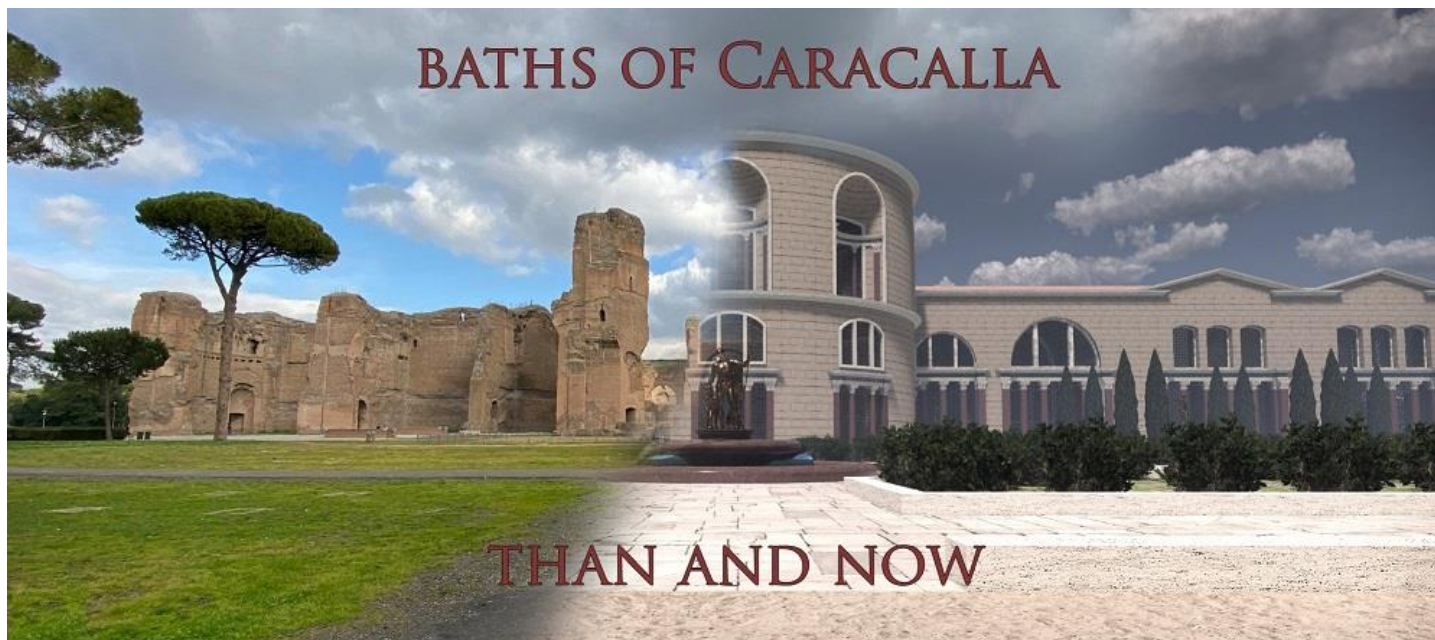
?

Róma becsült lakossága Kr. u. 1 táján

- insula – ? ókori római több emeletes bérház
  - 4–5 (–8/9) em.
  - több proletár (– ?) egy ablaktalan szobában ... fényűző lakások
  - alul üzletek
- vízvezeték
- közkutak
- nyilvános latrinák
- közfürdők

Háromemeletes ostiai insula rekonstrukciója

CARACALLA
termái – ?

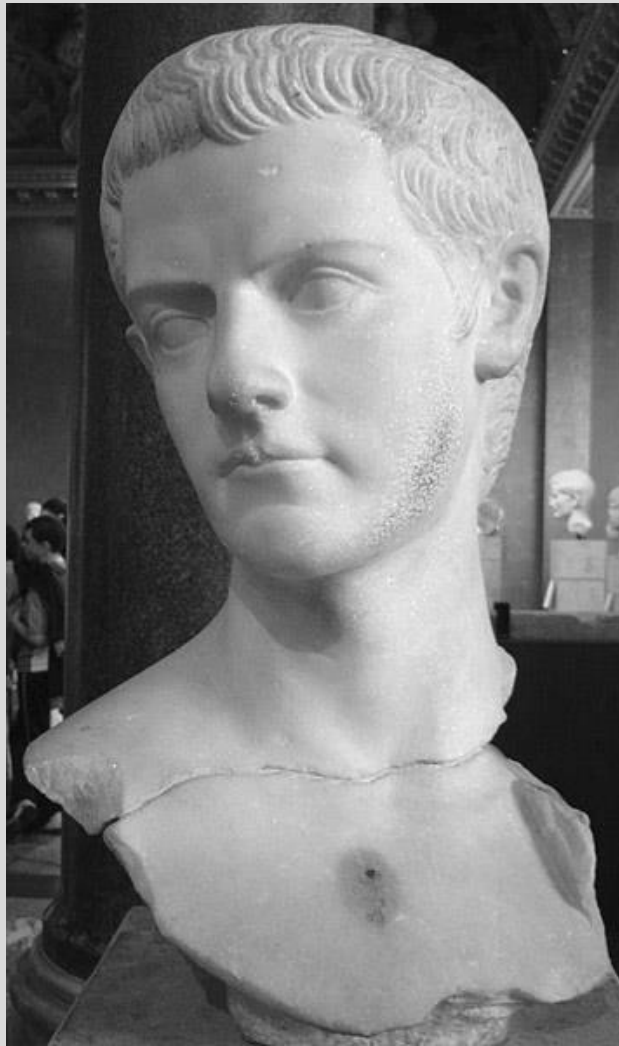
***

egy sajátos portré
az első század
császára közül:

CALIGULA (37–41)

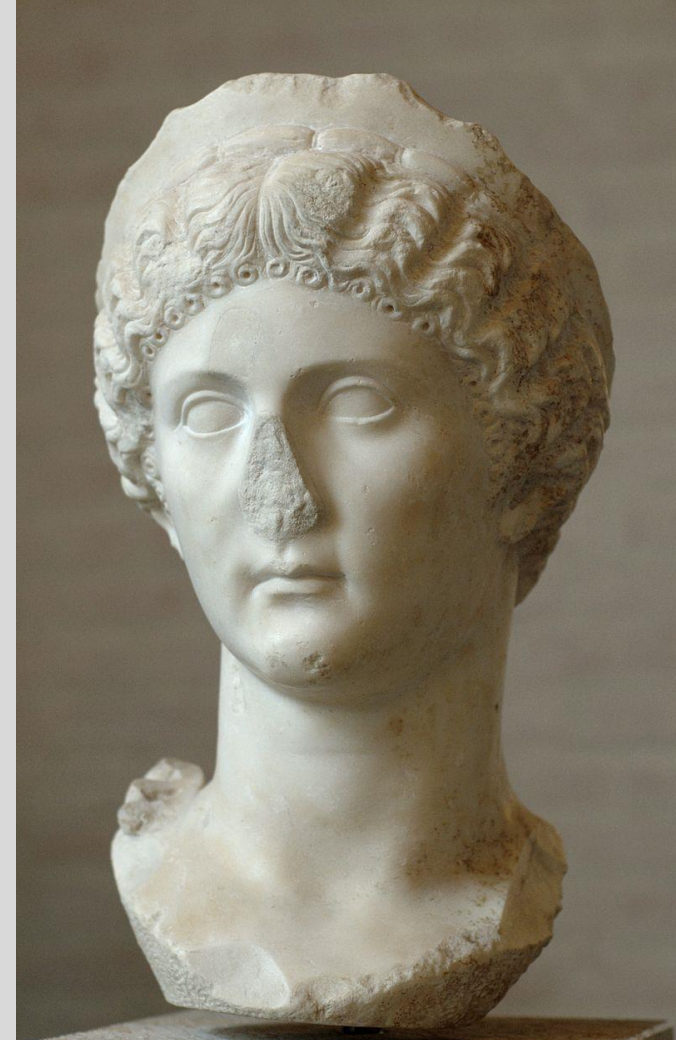
- forrás – ?
SUETONIUS:
A császárok élete
- AUG. dédunokája
- rémuralom
- számos botrány
- szeretője volt
mindhárom húga,
„kedvence”: DRUSILLA
- lovát akarta consullá tenni
- a pretoriánus gárda – ? gyilkolja meg

***

Louvre, Párizs

DRUSILLA
Glyptothek, München

2. Romanizáció – ? *TK 66. o.*

= római műveltség átvétele – ?

– városok – !

út, híd, vízvezeték,
közfürdő, amfiteátrum...

– latin

külkeresk. – pl. Borostyánút →

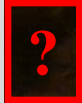

Scarbantia, Savaria

milliarium – ?

hodométer – ?

TK 43. o.

Arco di Tito

– judeai felkelés (66–72)

→ TITUS veri le

→ 70: Templom lerombolása

3. A Római Birodalom alkonya

- polgárháború → 312, Milvius-híd: CONSTANTINUS kerül ki győztesen
In hoc signo vinces! → ? mediolanumi edictum (313)

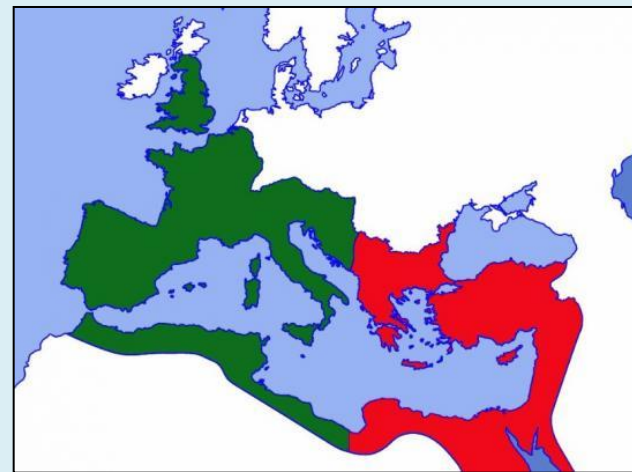
RAFFAELLO köre: A kereszt látomása (Vatikáni palota)

– CONSTANTINUS (306–327)

- milánói edictum (313)
  - └ súlypont, gazdaságában nincs visszaesés
- K ↔ ▪ Ny
  - jobban támadott

– THEODOSIUS

- 395: végrendeletében kettéosztja a Bir.-mat
Nyugatrómai Birodalom / Keletrómai Birodalom
- 380: kereszténység államvallássá tétele

– vallások

- görög-római
(Ø hit, nem személyes)
- cs.-ok istenítése
- misztériumvallások
(K-i eredet; pl. MITHRASZ, ÍZISZ...; átélt; vigasz)
- ker.

Szombathely, Iseum Romkert

4. Népvándorlás = É→D és K→Ny irányú népmozgás a 4–9. sz. során

- 3. sz.-tól különböző népek betörések a Bir.-ba
germánok É-ről, osztrogótok (= K-i gótok), vizigótok, vandálok ...

- hunok

- 4. sz.: Kína támadása helyett Ny. felé fordulnak

- steppei nomádok – ? nagyállattartó, le nem települt (legelőváltó) életmód

- nomád harcmódor – ?

- a) visszacsapó íj, lóhátról

- b) látszólagos megfutamodás

- c) segédnépek: támadáskor
elől, visszavonuláskor hátul

- Kaszpi-t. → Rajna

- ATTILA (434–453)

- nevének jelentése?

- ragadványnév?

- székhelye – ?

451, Catalaunum: ↔ AËTIUS (döntetlen)

Róma – NAGY SZENT LEÓ pápa (440–461) megállítja

LEÓ pápa találkozik ATTILÁval (RAFFAELLO stancái)

↳ ki a megbízó?

II. GYULA pápa (1503–1513)

- vandálok – K-i germán nép (Hiszp. → Afrika)
  - 455: Róma feldúlása → *vandalizmus*
- 476
- Bizánc a második Róma – ?
  - ↳ Bizánci Bir. 1453-ig – ?

5. Pannónia ≈ Dunántúl

*Germán (frank)
harcos sírköve, 7. sz.*

– Kr. e. 9 – AUGUSTUS
uralma alatt
hódítják meg

– jelentősége:

keresk. – Borostyánút – ?

katonai – Duna

pl. Aquincum

katonai tábor + mellette város

Contraaquincum 2. sz. →

– romanizáció

– vallás – ?

Iseum – Szombathely

ókeresztény

sírkamrák – Pécs →

*Pécs, II. számú ókeresztény
(korsós) sírkamra (4. sz.)*

- hanyatlás → romanizált keresztény réteg elmenekül
→ római civilizáció nyomai Ø, kiv. – ?
- gót, gepida, longobárd, hun (5. sz.), avar (560' – 9. sz.) uralom

6. Dacia

- 107: TRAIANUS > DECEBAL (oszlop!)
  - Au-bányászat
  - 2. sz.: germán háborúk
→ hadszíntér
  - 271: a rómaiak kiürítettik
-
- dákoromán kont. – ?
  - ↔ TR. 107 után kiirtatja a dákokat
  - ↔ D. nem romanizálódik eléggé – ?
  - ↔ **EUTROPIUS tört.író: AURELIANUS cs.**
kiürítetteti a provinciát

